C/2024/1570

2024.3.5.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A fiatalok szerepe a vidékfejlesztésben

(saját kezdeményezésű vélemény)

(C/2024/1570)

Előadó: **Nicoletta MERLO**

Közgyűlési határozat:	2023.1.25.
Jogalap:	eljárási szabályzat 52. cikk (2) bekezdés
	saját kezdeményezésű vélemény
Illetékes szekció:	„Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2023.11.22.
Elfogadás plenáris ülésen:	2023.12.14.
Plenáris ülésszak száma:	583.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	193/0/1

1. **Következtetések és ajánlások**

1.1. Európának szüksége van a fiatalok jövőképére, elkötelezettségére és részvételére a mindenki számára jobb jövő felépítéséhez. A vidéki területek létfontosságú szerepet játszanak a gazdasági és társadalmi kohézióban. Az egyenlő bánásmód és a fiatalok teljeskörű részvételének biztosítása elengedhetetlen vidéki és városi környezetben egyaránt.

1.2. Átfogó eszközöket kell létrehozni a vidéki térségekben élő fiatalok populációjára, közösségben betöltött szerepére és szükségleteire vonatkozó részletes adatok gyűjtésére. A kutatásba és a lebontott adatok elemzésébe való beruházások elengedhetetlenek a célzott beruházások, szakpolitikák és szolgáltatások végrehajtásához. Ebben az értelemben az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) üdvözli a vidéki területek megfigyelőközpontjának létrehozását, és ösztönzi, hogy összpontosítsanak az ifjúságra irányuló adatok gyűjtésére és a bevált gyakorlatok cseréjére.

1.3. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy olyan holisztikus és ágazatokon átívelő megközelítést kell alkalmazni, amely magában foglalja a vidéki térségekre gyakorolt hatások vizsgálatát és az uniós ifjúsági tesztet annak biztosítása érdekében, hogy az uniós szakpolitikák végrehajtása hosszú távú legyen és maradandó hatást érjen el.

1.4. Annak érdekében, hogy a fiatalok vonzóbbnak találják a vidéki térségeket, elengedhetetlen, hogy rendelkezésre álljanak és könnyen hozzáférhetők legyenek köz-, kereskedelmi és ifjúsági szolgáltatások, a minőségi foglalkoztatás és oktatás, a digitális és fizikai infrastruktúra, a tömegközlekedés, szabadidős tevékenységek és ifjúsági klubok.

1.5. A Vidékfejlesztési Paktum ([1]) és az ifjúságra összpontosító intézkedések (többek között az oktatási, képzést biztosító, sport- és önkéntes tevékenységek), valamint az olyan uniós programokhoz hasonló kezdeményezések, mint az Erasmus+, az Európai Szolidaritási Testület programjai ([2]), a LEADER program/közösségvezérelt helyi fejlesztés ([3]) és a fiatalok által vezetett kezdeményezések és projektek létfontosságúak a fiatalok szerepvállalásának növelésében és vidékfejlesztésben való részvételük fokozásában.

1.6. Az EGSZB létfontosságúnak tartja a generációs megújulásra, illetve egy inkluzívabb és több érdekelt felet bevonó irányítási modellre irányuló részvételi lehetőségek előmozdítását, amelyek bevonják az ifjúsági szervezeteket, a szervezett civil társadalmat és a politikai döntéshozókat, valamint felismerik, hogy a fiatalok a technológia és a közösségi média révén milyen új módokon vesznek részt a társadalmi életben.

([1]) https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/rural-pact_en
([2]) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_5402
([3]) https://ec.europa.eu/enrd/leader-clld_en.html

1.7. A vidéki területek fenntartható gazdaságának ösztönzése érdekében az EGSZB alapvető fontosságúnak tartja, hogy stabil és versenyképes szerződésekkel, megfelelő szociális védelemmel és a vállalkozói szellem támogatásával minőségi foglalkoztatási lehetőségeket biztosítsanak. Különös figyelmet kell fordítani a NEET-fiatalokra (nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülők), a nőkre, a fogyatékossággal élőkre, a kiszolgáltatott helyzetben levőkre és a marginalizált csoportokra. A tisztességes verseny előmozdítása, a munkavállalói jogok tiszteletben tartása és a méltányos versenyfeltételek megteremtése érdekében az EGSZB szerint ki kell terjeszteni és meg kell erősíteni a kollektív tárgyalásokat, meg kell erősíteni a szociális párbeszédet és biztosítani kell a szociális feltételességi mechanizmus alkalmazását.

1.8. Alapvető fontosságú, hogy a vidéki területeken a fenntartható gazdaság ösztönzése és a vidéki közösségek fenntartható fejlődésének elősegítése érdekében megkönnyítsék a fiatal vidéki vállalkozók földhöz és hitelhez jutását, és támogassák a rövid ellátási láncokat. Fontosnak tartjuk, hogy a fiatalok jelenleg művelés alatt nem álló mezőgazdasági földterületeket kaphassanak, és létrejöjjön egy földbank azon fiatal mezőgazdasági termelők számára, akik földműveléssel akarnak foglalkozni. A földbérlet révén a fiatalok hatékonyan tudnak majd termelni a jelenleg elhagyott földeken.

1.9. A képzés és az oktatás minden szinten döntő szerepet játszik a vidékfejlesztés előmozdításában. Ezeken a területeken olyan megközelítést kell alkalmazni, amely az átalakulás irányába mutat, és ennek során figyelembe kell venni a helyi körülményeket és a közösségi szükségleteket is. A szervezett civil társadalom kulcsszerepet játszhat, és be kell vonni e lehetőségek tervezésébe és megvalósításába. Fontosnak tartjuk továbbá, hogy az oktatás ismeretekkel lássa el a fiatalokat az agrár-élelmiszeripari ágazatról, közelebb hozva őket a vidékhez, elmagyarázva az élelmiszerekkel kapcsolatos alapvető fogalmakat, és kiemelve, hogy milyen fontos szerepük van a termelőknek az agrár-élelmiszeripari láncban. E célból alapvetően fontosnak tartjuk egy agrár-élelmiszeripari tantárgy iskolai tantervekbe való bevezetését.

1.10. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a zöld átállás irányításához és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos intézkedések végrehajtásához szükséges készségekre kell összpontosítani, mind a készségek európai éve során, mind azon túl.

1.11. Az EGSZB kiemeli, hogy az európai vidéki egyetemek és a decentralizált közszolgáltatások fontos szerepet töltenek be a vidéki közösségek sajátos igényeikhez igazodó oktatás, képzés, pályaválasztási és -orientációs szolgáltatások biztosításában. E tekintetben hasznos lehet a civil társadalmi szervezetek bevonása, valamint a nem formális oktatás fejlesztése is.

2. **A fiatalok mint a vidéki területek kulcsfontosságú szereplői**

2.1. Európának szüksége van minden fiatal jövőképére, elkötelezettségére és részvételére ahhoz, hogy jobb, fenntartható, inkluzív és digitális jövőt tudjon építeni, függetlenül attól, hogy ezek a fiatalok vidéki vagy városi területeken élnek-e ([4]). A jelenlegi válságok, többek között az éghajlatváltozás, a biológiai sokféleség csökkenése, a közelmúltbeli világjárvány és az ukrajnai háború rávilágítanak arra, hogy törékeny a jelenlegi rendszerünk, és hogy sürgősen paradigmaváltásra van szükség az elérni kívánt fenntartható gazdaság megteremtéséhez ([5]). Ebben az összefüggésben végre valósággá kell válnia annak az elvnek, hogy egyetlen térséget, illetve senkit sem hagyunk magára.

2.2. Az EU vidéki térségekre vonatkozó hosszú távú jövőképének ([6]) célja, hogy 2040-ig a vidéki térségek erősebbé, összekapcsolttá, rezilienssé és virágzóvá váljanak. Annak ellenére azonban, hogy 2021-ben az EU népességének közel egyharmada (137 millió ember) vidéki területeken élt ([7]), továbbra is jelentős különbségek figyelhetők meg a vidéki és városi területek között. Ezért vidéki és városi környezetben egyaránt elengedhetetlen az egyenlő bánásmód és a fiatalok teljeskörű részvételének biztosítása, valamint a vidék és a város közötti kapcsolatok megerősítése ([8]) valamennyi tagállamban. A vidéki területek kulcsfontosságú szerepet játszanak a gazdasági és társadalmi kohézióban, többek között a fenntartható élelmiszer-termelésben, azonban komoly problémát jelent számukra az elnéptelenedés is, különösen a fiatalok vonatkozásában ([9]).

2.3. A 2019–2027-es időszakra szóló uniós ifjúsági stratégia ([10]) keretet ad az ifjúságpolitika terén folytatott európai együttműködésnek. Célja, hogy előmozdítsa a fiatalok demokratikus életben való részvételét és biztosítsa aktív társadalmi szerepvállalásukat. A stratégia három alapvető területre összpontosít (a fiatalok mobilitása, összekapcsolása és szerepvállalásuk növelése), és 11 konkrét európai ifjúsági célkitűzést foglal magában.

2.4. A 6. számú ifjúsági cél – „A vidéki fiatalok lehetőségeinek növelése” – több cél elérésére törekszik:

([4]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A fenntartható vidék- és városfejlesztés holisztikus stratégiája felé (HL C 105., 2022.3.4., 49. o.).
([5]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A fenntartható gazdaság, amelyre szükségünk van (HL C 106., 2020.3.31., 1. o.)
([6]) COM(2021) 345.
([7]) Városi-vidéki Európa – bevezetés, Eurostat https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Urban-rural_Europe_-_introduction#Area_and_population.
([8]) https://www.iied.org/rural-urban-linkages
([9]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Hosszú távú jövőkép az EU vidéki területei számára (HL C 290., 2022.7.29., 137. o.).
([10]) https://youth.europa.eu/strategy_en

— annak biztosítása, hogy a vidéki térségekben élő fiataloknak megfelelő infrastruktúra – többek között közszolgáltatások, adatkapcsolat és lakhatási lehetőségek – álljon a rendelkezésére,

— fenntartható, magas színvonalú munkalehetőségek teremtése a vidéki térségekben élő fiatalok számára,

— a fiatalokat érintő tevékenységek decentralizálásának előmozdítása, lehetővé téve számukra, hogy hozzájáruljanak a helyi közösségekhez,

— a vidéki térségekben élő fiatalok aktív bevonása a döntéshozatali folyamatokba,

— a vidéki térségekben élő fiatalok számára egyenlő hozzáférés biztosítása a magas színvonalú oktatáshoz, mentoráláshoz és képzésekhez, továbbá

— pozitív kép kialakítása a vidéki területekről, valamint a vidéki hagyományok megőrzése és népszerűsítése.

2.5. A vidéki fiatalok értékes hozzájárulásokat tehetnek, és új ötleteket, inspirációt és energiát adnak, amivel a vidéki területek erősebbé, összekapcsoltabbá, reziliensebbé és virágzóbbá válnak. Kreativitásuk és lelkesedésük lehetővé teszi, hogy aktívan részt vegyenek a vidéki közösségekben, és olyan új gazdasági tevékenységeket hozzanak mozgásba, amelyek helyi szinten munkahelyeket teremtenek.

2.6. Elismervén a fiatalok vidékfejlesztésben betöltött kulcsfontosságú szerepét, elengedhetetlen, hogy adottak legyenek azok az átfogó eszközök, amelyek a vidéki térségekben élő fiatalok populációjára, közösségben betöltött szerepére és szükségleteire vonatkozó részletes adatok gyűjtéséhez szükségesek. A kutatásba és a lebontott adatok (figyelembe véve az olyan tényezőket, mint a nem, az iskolai végzettség, az állampolgárság, a lehetséges kiszolgáltatottság stb.) elemzésébe történő beruházások elengedhetetlenek a vizsgált területek sajátos igényeinek megfelelő célzott beruházások, szakpolitika és szolgáltatások végrehajtásához. Ebben az értelemben az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság létrehozza a vidéki területek megfigyelőközpontját ([11]), és szorgalmazza, hogy összpontosítsanak az ifjúságra irányuló adatok gyűjtésére.

2.7. A bevált gyakorlatok cseréjének ösztönzése elengedhetetlen olyan hatékony szakpolitikák kidolgozásához, amelyek növelik a vidéki területekben rejlő lehetőségeket, és vonzóbbá teszik azokat a fiatalok számára. A tapasztalatok megosztása és az európai források felhasználása hozzájárulhat e célok eléréséhez, biztosítva, hogy a vidéki területek virágzó környezetet tudjanak biztosítani a fiataloknak. Alapvetően fontos elismerni, hogy az agrár-élelmiszeripari ágazat vonzó lehetőségeket teremt a vidéki térségekben élő fiatalok számára, és ennek megfelelően népszerűsíteni kell az ágazatot.

2.8. Alapvető fontosságú, hogy az Európai Bizottság valamennyi szervezeti egységében olyan holisztikus megközelítéseket alkalmazzanak, amelyek magukban foglalják a vidéki térségekre gyakorolt hatások vizsgálatát ([12]) és az uniós ifjúsági tesztet ([13]). Ezek a megközelítések biztosítják az uniós szakpolitikák hosszú távú és hatásos végrehajtását, csökkentik az egyenlőtlenségeket, és figyelembe veszik a jelenlegi és a jövőbeli generációk szükségleteit mind a vidéki, mind a városi területeken. Ennek kapcsán biztosítani kell a vidéki és városi területek közötti szoros kapcsolatot.

3. **Hogyan lehet a vidéki területeket vonzóvá tenni a fiatalok számára?**

3.1. A vidéki térségekben és távoli területeken élő fiatalok lehetőségeinek bővítéséről ([14]) szóló, 2020. május 26-i következtetéseiben a Tanács elismeri, hogy az EU népessége öregszik, különösen a vidéki és távoli területeken, illetve a szigeteken, és hogy biztosítani kell, hogy a köz- és kereskedelmi szolgáltatások, a minőségi foglalkoztatás és oktatás, a digitális és fizikai infrastruktúra, a tömegközlekedés és a szabadidős tevékenységek elérhetőbbek és hozzáférhetőbbek legyenek.

3.2. Ezekben a következtetésekben a Tanács felszólítja a tagállamokat, hogy mozdítsák elő a vidéki/távoli és városi területek közötti egyenlőtlenségek csökkentésére irányuló megközelítéseket, és dolgozzanak ki olyan ágazatközi intézkedéseket, amelyek figyelembe veszik a fiatalok nézőpontját és meglátásait ezeken a területeken. Ez magában foglalja a vállalkozói készség és a változatos foglalkoztatási lehetőségek előmozdítását a mezőgazdaságban és más gazdasági tevékenységekkel kapcsolatban, valamint a szociális gazdaságban és a szövetkezetekben. A Tanács arra is felkéri a tagállamokat, hogy az aktív polgári szerepvállalás különböző eszközeivel, illetve fiatalokat célzó szolgáltatásokkal vonják be a fiatalokat a helyi közösség életébe, és teljesítsék ki az olyan uniós programok és kezdeményezések közötti szinergiákat, mint a LEADER program/közösségvezérelt helyi fejlesztés, az Erasmus+, az Európai Szolidaritási Testület, az Európai Szociális Alap és az ifjúsági garancia.

3.3. Annak ellenére, hogy egyes tagállamokban előrelépéseket tettek, a vidéki területek továbbra is nehezen vonzzák a fiatalokat, főként a megfelelő szolgáltatások, a megfizethető lakhatás és a minőségi foglalkoztatási lehetőségek hiánya, valamint a személyes és szakmai fejlődés akadályai miatt. Gyakran a városi és elővárosi területeket részesítik előnyben a vidéki területekkel szemben.

([11]) https://observatory.rural-vision.europa.eu/
([12]) https://rural-vision.europa.eu/action-plan/cross-cutting/rural-proofing_en
([13]) https://www.youthforum.org/topics/eu-youth-test
([14]) HL C 193., 2020.6.9., 3. o.

3.4. Az e következtetésekben felvázolt javaslatok végrehajtása vonzóbbá tenné a vidéki és távoli területeket a fiatalok körében, mivel hatékony végrehajtásuk minden bizonnyal növelné a vidéki térségekben élő fiatalok lehetőségeit.

3.5. Különösen a következőkre van szükség:

— ágazatközi megközelítések ösztönzése a vidéki/távoli és városi területek közötti egyenlőtlenségek csökkentését célzó ifjúsági politikák és stratégiák kidolgozása során,

— a vidéki közösségekben élő fiatalok szerepvállalásának növelése részvételen alapuló modellek, az ifjúsági szervezetek és a szervezett civil társadalom bevonása, valamint az uniós ifjúsági teszt végrehajtása révén,

— annak biztosítása, hogy a tagállamok és az uniós programok támogassák, finanszírozzák és prioritásként kezeljék az ifjúsági szolgáltatásokat és az ifjúsági klubokat, különösen a távoli területeken, ahol önkéntes szervezetek nyújtják ezeket,

— megfelelő találkozóhelyek biztosítása a fiatalok és az ifjúsági szervezetek számára (beleértve a sport- és szabadidős létesítményeket is), különös figyelmet szentelve a kiszolgáltatott vagy fogyatékossággal élő személyeknek,

— a vidéki és városi területek közötti utazási lehetőségek javítása az infrastruktúrába és a fenntartható mobilitásba való beruházás révén, beleértve a helyi tömegközlekedési szolgáltatásokat is, amelyeket elő kell mozdítani és ösztönözni kell,

— beruházás az informatikai infrastruktúrába és a nagy sebességű széles sávú kapcsolatokba a konnektivitás és a digitális erőforrásokhoz való hozzáférés biztosítása érdekében,

— a vidéki területekre visszatérni szándékozó fiatalok támogatása házbérlésre vagy -vásárlásra irányuló célzott intézkedésekkel, valamint az elhagyott házak és földterületek felújításának ösztönzése adókedvezmények révén,

— pénzügyi támogatás olyan programokhoz, melyek célja, hogy a fiatalok földhöz jussanak,

— megfelelő struktúrák biztosítása a szociális párbeszédhez a munkaügyi kapcsolatok megerősítése és a mindenki számára tisztességes munkakörülmények biztosítása érdekében.

3.6. A mezőgazdasági ágazat egyik kritikus kihívása a mezőgazdasági termelők demográfiája körül forog. Aggasztó, hogy a mezőgazdasági termelőknek csupán egytizede 40 év alatti. A nők helyzete még inkább aggasztó, mivel a női mezőgazdasági termelők mindössze egyhuszada tartozik ebbe a korcsoportba. 2020-ban az EU-ban a mezőgazdasági üzemek vezetőinek mintegy 6,5 %-a volt 35 év alatti. A finanszírozáshoz, a földhöz, a tőkéhez és a tudáshoz való hozzáférés számos olyan fiatal számára gondot okoz, aki azon gondolkodik, hogy a mezőgazdaságban dolgozzon ([15]). A mezőgazdasági ágazat jövőbeli fenntarthatóságához és inkluzivitásához mindenképpen kezelni kell ezeket a fontos kérdéseket, illetve a generációs szakadékot, és foglalkozni kell a nemek közötti egyenlőtlenség kérdésével.

3.7. Az új KAP (közös agrárpolitika) megoldásokat kínál a tagállamoknak a generációs megújulás és a nemek közötti egyenlőség támogatásához, ideértve a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott nagyobb támogatást is. A tagállamok kötelesek a közvetlen kifizetések legalább 3 %-át fiatal mezőgazdasági termelők támogatására fordítani. 8,5 milliárd EUR közkiadás van elkülönítve fiatal mezőgazdasági termelők megsegítésére vállalkozásuk vagy tevékenységük elindításában, abba való befektetésében és fenntartásában az első években. E stratégiák célja, hogy a 2023–2027-es időszakban közel 380 000 új fiatal mezőgazdasági termelő számára nyújtsanak segítséget az érvényesüléshez ([16]). Szorosan nyomon kell követni ezeket az intézkedéseket. Emellett a létrehozott projektek életképességének biztosítása érdekében fontos a tisztességes termelési árak és a gazdasági fenntarthatóság elérése is. Ha a vidék nem virágzik és nem termékeny, nem lesz vonzó a fiatalok számára.

3.8. A KAP-hálózatnak és a vidéki megfigyelőközpontnak nemcsak a 380 000 új mezőgazdasági termelőre vonatkozó célkitűzés teljesülését kell nyomon követnie, hanem az egyéb foglalkoztatási lehetőségek megteremtését is, ugyanakkor fel kell tárnia az akadályokat, elő kell segítenie a generációk közötti átmenet megoldásait, valamint meg kell osztania a mezőgazdasági termelés és más ágazatok modelljeit – a szociális gazdaság és a szövetkezetek terén is.

([15]) Az Eurostat regionális évkönyve (2023).
([16]) KAP 2023–2027: Fiatal mezőgazdasági termelők, Európai Bizottság.

3.9. A mezőgazdasági politikákon és alapokon kívül elengedhetetlen egy olyan szilárd ágazatközi szakpolitikai megközelítés elfogadása, amely nem veszti szem elől a generációs megújulást. Ez a megközelítés segíteni fog a vidéki területek és a városok közötti szakadék áthidalásában. Annak érdekében például, hogy a vidéki térségek a lehetőségek és az életminőség szempontjából ugyanolyan vonzóak legyenek, mint a városi területek, be kell ruházni a lakhatásba és olyan helyek kialakításába, ahol az emberek találkozhatnak/összegyűlhetnek. A Covid19-világjárvány és a távmunka ezt követő elterjedése miatt sok ember döntött úgy, hogy vidékre költözik. Sajnálatos módon ezekben a régiókban jelen lévő digitális szakadékok és az elégtelen infrastruktúra továbbra is jelentős kihívást jelentenek, ami hatással van a távközlési hálózatokra és akadályozza a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.10. A közösségi szerepvállalást, a kultúra ápolását és a nemzedékek közötti párbeszédet előmozdító kezdeményezések hozzájárulhatnak a vidéki fiatalok általános jóllétéhez és identitásához. Azokon a területeken, ahol – közösségi térként szolgáló templomok révén – jelen van a vallás, és civil társadalmi szervezetek működnek, ezek a kezdeményezések kulcsszerepet játszanak a kulturális életben.

3.11. Az elsivatagosodás, az aszályok és az áradások is jelentős fenyegetést jelentenek az európai országokra ([17]). Az éghajlatváltozás, a talajerózió és a fenntarthatatlan vízgazdálkodási és földhasználati gyakorlatok tovább súlyosbítják a helyzetet. Több tanulmány is felhívja a figyelmet arra, hogy Spanyolország, Dél-Olaszország, Délkelet-Európa és a Duna-delta jelentős része különösen veszélyeztetett régiók az elsivatagosodás szempontjából. Intézkedések nélkül az évszázad végére az európai területek mintegy 11 %-a kerülhet veszélybe. Ez a riasztó tendencia veszélybe sodorhatja a növénytermesztést és az állattenyésztést, ami a mezőgazdaság leállásához és a kiszolgáltatottság növekedéséhez vezethet. Az európai mezőgazdaság védelme érdekében sürgős fellépésre van szükség az éghajlatváltozás hatásainak enyhítése és a fenntartható földgazdálkodási gyakorlatok bevezetése érdekében ([18]). Ezeknek az erőfeszítéseknek a generációközi megújulással való összekapcsolása biztosítani fogja a fiatalok aktív bevonódását a fenntartható mezőgazdasági gyakorlatokba, megerősíti az éghajlati igazságosság érzését, biztosítva a vidéki területek kiegyensúlyozott és fenntartható jövőjét.

3.12. A vidéki térségek hosszú távú rezilienciájához nemzedékek közötti, kölcsönös tiszteleten és támogatáson alapuló együttműködésre van szükség. A vidéki Erasmus+ program és a szerepvállalást elősegítő egyéb kezdeményezések mellett külön mentorálási politikákra is szükség van. Emellett a készségek és ismeretek minőségi átadásának biztosítása érdekében több beruházás szükséges a tanulószerződéses gyakorlati képzésekbe, nemcsak a mezőgazdaság és az erdészet területén, hanem más vidéki kézműves, kulturális és üzleti képzésekbe is. Fontos lenne, hogy a városi területeken élő fiatalok számára olyan oktató-ismeretterjesztő programokat vezessenek be az iskolákban vagy más oktatási környezetben, amelyek révén megismerhetik a vidéki területeket és a mezőgazdasági tevékenységeket.

3.13. A mezőgazdasági termelők mentális egészségi problémái és a szabadidő hiánya további kihívásokat jelentenek a vidéki területek társadalmi és gazdasági fenntarthatósága szempontjából, ezért megfelelően kezelni kell ezt a kérdést. Népszerűsíteni, támogatni és terjeszteni kell a Farmwell projekthez ([19]) hasonló tapasztalatokat.

3.14. A kezdeményezések hatékony előmozdításához, valamint a vidéki térségekben rejlő lehetőségek növeléséhez olyan, fiataloknak szóló, átfogó kommunikációs stratégiára van szükség, amelyet különböző szinten működő közintézmények és fiatalokkal foglalkozó szervezetek dolgoznak ki.

4. **Irányítás**

4.1. A fiatalok bevonása kulcsfontosságú a vidékfejlesztés szempontjából, mivel a fiatalok kiállnak a fenntarthatóság és a környezetvédelem mellett. A fiataloknak központi szerepet kell kapniuk egy inkluzívabb, több érdekelt felet tömörítő irányítási modellben, és a döntéshozatal valamennyi szakaszában részt kell venniük: a javaslatok kidolgozásától azok végrehajtásáig, ellenőrzéséig és a nyomon követéséig ([20]) – ehhez pedig többek között több ágazatra kiterjedő platformokat kell létrehozni. A generációs megújulást célzó részvételi lehetőségeknek azt is figyelembe kell venniük, hogy a fiatalok a technológia és a közösségi média révén új módokon is részt vesznek a társadalmi életben.

4.2. Következetesen meg kell vitatni és figyelembe kell venni a fiatalok jövőképét, törekvéseit és igényeit, biztosítva szerepüket a jóváhagyott és végrehajtott fellépésekben, tervekben és programokban.

4.3. A Vidékfejlesztési Paktum, a vidéki parlamentek ([21]) és a közösségvezérelt helyi fejlesztések és a LEADER program kulcsfontosságú keretet adnak a fiatalok szerepvállalásának növeléséhez és ahhoz, hogy kiemelkedő szerepet kapjanak. E programok és kezdeményezések kiterjesztése lehetővé teszi a közösségek számára a vidéken tapasztalható kihívások hatékony kezelését és a fenntartható fejlődés előmozdítását.

([17]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Fenntartható vízgazdálkodás és éghajlati vészhelyzet: körforgásos és másfajta megoldások az EU agrár-élelmiszerrendszere számára a jövőbeli „kék megállapodásban” (HL C 349., 2023.9.29., 80. o.).
([18]) Elsivatagosodás és mezőgazdaság, EPRS.
([19]) https://farmwell-h2020.eu/
([20]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Hosszú távú jövőkép az EU vidéki területei számára (HL C 290., 2022.7.29., 137. o.) és Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – A fiatalok strukturált részvétele az éghajlattal és a fenntarthatósággal kapcsolatban az uniós döntéshozatali folyamatban (HL C 429., 2020.12.11., 44. o.).
([21]) https://europeanruralparliament.com/index.php/home/about-us

4.4. Az ifjúsági tanácsok és ifjúsági szervezetek részvétele a Vidékfejlesztési Paktum nemzeti szintű közösségében felerősíti a vidéki területek hangját, előmozdítja az együttműködést és konkrét kötelezettségvállalásokat eredményez, amit holisztikus és területi megközelítések révén fokozni kell. Ösztönözni kell az ismeretek, az eszközök és a bevált gyakorlatok cseréjét uniós és nem uniós országok között.

4.5. Javítani kell a vidéki térségekben élő fiatalok politikai képviseletét annak biztosítása érdekében, hogy hallatni tudják a hangjukat, és hogy szükségleteik megfelelő képviseletet kapjanak.

5. **Fenntartható munkahelyek**

5.1. A mezőgazdaság és az élelmiszeripar több mint 44 millió embert foglalkoztat az EU-ban (csak a mezőgazdasági ágazatban 20 millió bejelentett munkahely van) ([22]). Ugyanakkor az ágazat nehezen vonzza a fiatalabb generációkat, mivel korlátozott számban találhatók vonzó álláshelyek, és számos munkalehetőség szezonális jellegű.

5.2. A fiatalabbak érdeklődésének hiánya aggályokat vet fel azzal kapcsolatban, hogy az ágazat képes-e alkalmazkodni a fenntarthatóságra, a versenyképességre, valamint a társadalmi és környezeti elvárásokra összpontosító, összetett célokhoz.

5.3. E kihívások kezelése érdekében alapvető fontosságú, hogy stabil és versenyképes szerződésekkel, megfelelő szociális védelemmel és a vállalkozói szellem támogatásával minőségi foglalkoztatási lehetőségeket biztosítsunk. A digitalizáció és a tisztességes versenyre vonatkozó, kkv-kat segítő szabályok szintén ösztönözhetik a fenntartható gazdaságot a vidéki területeken, különösen a fiatalabb polgárokat illetően.

5.4. A tisztességes verseny előmozdítása, a munkavállalói jogok védelme és a méltányos versenyfeltételek megteremtése érdekében erős kollektív tárgyalásokra, megerősített és strukturált szociális párbeszédre és a szociális feltételességi mechanizmus alkalmazására van szükség a vidéki térségekben és szubnacionális szinten.

5.5. Egy másik fontos szempont a nők foglalkoztatásával kapcsolatos, és olyan szakpolitikákat követel meg, amelyek célja a nők mezőgazdasági és élelmiszer-ipari ágazatba való átfogó bevonása a kapcsolódó kihívások kezelése érdekében. Az alapvető ápolási-gondozási infrastruktúra biztosítása kulcsfontosságú szerepet játszik abban, hogy a vidéki területek vonzóbbá váljanak a nők számára, és ez megkönnyíti a munkaerőpiacra való belépésüket.

5.6. Fokozni kell az erőfeszítéseket annak érdekében, hogy többek között oktatási és gazdasági támogatás révén ösztönözzék és támogassák a vidéki és távoli területeken élő fiatalokat, bármilyen gazdasági tevékenységben is vesznek részt. Hasznosak lehetnek a nemzedékek közötti mentorálási és tanulószerződéses gyakorlati képzési rendszerek, valamint a tanulási lehetőségekhez való olyan kapcsolódások, mint az Erasmus+.

5.7. A rövid ellátási láncok hozzájárulnak a fenntarthatóbb, reziliensebb és diverzifikáltabb agrár-élelmiszeripari tevékenységekhez, munkahelyeket teremtenek és a vidéki térségekben tartják az embereket. Emellett a fiatal mezőgazdasági termelők és a vidéki vállalkozók gyakran olyan kezdeményezéseket vezetnek, amelyek új életre keltik a földdel kapcsolatos hagyományos tevékenységeket. A helyi termékek népszerűsítése és fejlesztése érdekében az államnak beruházásokat kell végrehajtania és támogatást kell nyújtania. Támogatni és segíteni kell az e területeken tevékenykedő fiatalokat.

5.8. A földterületekhez való korlátozott hozzáférés és a hitelhez jutás nehézségei – különösen a fiatalok számára – kihívást jelentenek a mezőgazdasági és nem mezőgazdasági vállalkozások számára. A mezőgazdasági termelők közül a kis méretű gazdaságok, a fiatal mezőgazdasági termelők, az új belépők és az innovatív beruházások ütköznek leginkább nehézségbe a finanszírozáshoz való hozzáférés terén ([23]). A vidéki vállalkozók földterülethez és hitelhez jutásának megkönnyítése ösztönözheti a fenntartható gazdaságot a vidéki területeken és elősegítheti a vidéki közösségek fenntartható fejlődését.

5.9. A KAP-kifizetések 6–8 hónapos késedelmei aláássák a pénzügyi stabilitást és tervezést a mezőgazdasági ágazatban, különösen a fiatalok esetében, ezért meg kell szüntetni ezt a problémát. Az adminisztratív folyamatok minden szinten történő egyszerűsítése és megkönnyítése – az uniós szinttől a regionális és nemzeti szintig – segíthet és ténylegesen ösztönző elemmé válhat, különösen a fiatalok számára, valamint javíthatja az irányítás hatékonyságát és eredményességét.

5.10. A vidéki térségekben a mezőgazdasági ágazaton kívüli – például az idegenforgalomban, a kultúrában és a sportban rejlő – foglalkoztatási lehetőségek hozzájárulnak e területek fenntartható fejlődéséhez és életképességéhez, valamint fiatalokat vonzhatnak, ezért megfelelően támogatni kell őket.

6. **Képzés és oktatás**

6.1. A képzés és az oktatás minden szinten döntő szerepet játszik a vidékfejlesztés előmozdításában, mivel gondoskodik a szükséges készségekről és tudásról.

([22]) Mezőgazdaság – uniós fellépés https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/agriculture_en.
([23]) Pénzügyi nehézségek a mezőgazdaságban és az agrár-élelmiszeripari ágazatokban az Európai Unióban, fi-compass, 2020.

6.2. Az oktatási rendszereknek a transzformatív oktatás felé is nyitniuk kell, lehetővé téve a fiatalok számára, hogy rendszerszintű változást idézzenek elő ([24]). Egy nemrégiben készült IPCC-jelentés szerint a transzformatív tanulás kritikus szerepet tölt be, mivel egyaránt ösztönzi a közös tudatosságot és a kollektív fellépést ([25]). A transzformatív oktatás – az UNESCO fogalommeghatározása szerint – aktívan bevonja az egyéneket gyakorlati tapasztalatok, megfigyelések és egy átfogó perspektíva megadása révén. Ösztönzi a holisztikus fejlődést, és lehetővé teszi az emberek számára, hogy érdemben szerepet vállaljanak közösségük életében.

6.3. A készségek 2023-as európai évének olyan készségekre kell összpontosítania, amelyek a zöld és digitális átállás levezényléséhez és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos intézkedések végrehajtásához szükségesek. Figyelmet kell szentelnie azoknak a kihívásoknak, amelyekkel a fiataloknak szembe kell nézniük a gyorsan változó világban.

6.4. A képzéseket és az oktatást transzverzális megközelítéssel kell kiegészíteni, figyelembe véve a helyi körülményeketet és a közösségi szükségleteket is. Az emberek gyakran változó igényeit képviselő és támogató szervezett civil társadalmat be kell vonni az ilyen programok tervezésébe és megvalósításába.

6.5. Készségekbe és képesítésekbe való beruházásokra van szükség, különösen annak fényében, hogy az ágazaton belüli karrierlehetőségek nem folyamatosak, valamint a zöld átállás és a körforgásos gazdaság olyan új munkalehetőségeket teremt, amelyek különleges készségeket igényelnek. Megfelelő támogatást kell nyújtani a vidéki térségekben élő NEET-fiatalok, fogyatékossággal élő személyek, veszélyeztetett személyek és marginalizálódott társadalmi csoportok számára.

6.6. Az Erasmus+ programnak és a LEADER programnak/közösségvezérelt helyi fejlesztésnek konkrét lehetőségeket kell kínálnia a vezetői készségek fejlesztésére és a vidéki és városi területeken élő fiatalok közötti kölcsönös megértés javítására. Ez megkönnyítheti részvételüket egy inkluzívabb, több érdekelt felet tömörítő irányítási modellben.

6.7. Az oktatás, a képzés és a kutatás döntő szerepet játszik a szigeteken, belső és hegyvidéki területeken folytatott mezőgazdasági és legeltetési tevékenységek felülvizsgálatában, megkönnyítve a generációváltást a családi gazdálkodásokban, valamint biztosítva a fenntartható és területi szempontból méltányos fejlődést az EU-ban. A humán tőke minőségének javítása elengedhetetlen a termelés minőségével és fenntarthatóságával kapcsolatos fogyasztói elvárások teljesítéséhez.

6.8. A mezőgazdasági üzemek vezetőinek új generációjától az alábbiakhoz szükséges készségeket lehet elvárni: hatékonyabb termelés a környezet védelme mellett; hozzájárulás az éghajlatváltozással kapcsolatos erőfeszítésekhez; a társadalom egészséges, kiegyensúlyozott étrenddel és állatjóléttel kapcsolatos igényeinek kielégítése; és lépéstartás az egyre gyorsabb tudományos és technológiai fejlődéssel. A képzettebb munkaerő révén a mezőgazdasági ágazat képes lehet termelékenységének és jövedelemtermelő képességeinek növelésére ([26]).

6.9. Az európai vidéki egyetemek és a decentralizált közszolgáltatások fontos szerepet töltenek be a vidéki közösségek sajátos igényeikhez igazodó oktatás, képzés, pályaválasztási és -orientációs szolgáltatások biztosításában. Ezek az intézmények a helyi szükségleteket támogató releváns programok és szolgáltatások nyújtásával járulnak hozzá a vidékfejlesztéshez. E tekintetben hasznos lehet a civil társadalmi szervezetek bevonása, valamint a nem formális oktatás fejlesztése is.

7. **Bevált gyakorlatok a vidéki fiatalok előtt álló kihívások kezelésére**

7.1. Ebben a szakaszban olyan bevált gyakorlatokat emelünk ki, amelyek jól példázzák, hogy egyének, szervezetek és egyes közösségek is mennyire elkötelezettek aziránt, hogy pozitív változás álljon be a vidéki területeken. A példák összhangban állnak a Következtetések és ajánlások című fejezetben felvázolt ajánlásokkal, bemutatva, hogy milyen komoly változást hozhatnak a vidéki fiatalok életére nézve. Ezek a kezdeményezések együttesen menetrendet kínálnak ahhoz, hogy mindenki számára jobb jövőt építsünk, ahol a vidéki térségek létfontosságú szerepet játszanak a gazdasági és társadalmi kohézióban, és a fiatalok egyenlő bánásmódban részesülnek és teljes értékű társadalmi szerepvállalásra képesek mind vidéki, mind városi környezetben.

7.2. Ami az adatgyűjtés és a célzott beruházások és szakpolitikák egyfajta orientálását célzó, ifjúságközpontú kutatás előmozdítását illeti, az uniós KAP-hálózat vidéki fiatalok foglalkoztatásával foglalkozó tematikus csoportja ([27]) Unió-szerte felméri a fiatalok előtt álló kihívásokat, és előmozdítja az ötletek és kezdeményezések cseréjét, megkönnyítve ezzel az adat- és tudásmegosztást. A Vidékfejlesztési Paktum közössége szintén fontos szerepet játszhat az adatgyűjtésben és a helyi közösség bevonására irányuló erőfeszítésekben.

([24]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A fiatalok felkészítése az oktatás révén a fenntartható fejlődés megvalósítására (HL C 100., 2023.3.16., 38. o.).
([25]) Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change, 2871. o.
([26]) Az Eurostat regionális évkönyve (2023).
([27]) https://eu-cap-network.ec.europa.eu/thematic-group-rural-youth-employment-voice-rural-youth_en

7.3. Azzal kapcsolatban, hogy a vidéki térségeket vonzóvá kell tenni a fiatalok számára, a Vidékfejlesztési Paktum közössége, az európai oktatási térség ([28]), a „Ca' Colonna" innovatív szociális induló vállalkozás ([29]), valamint az olyan uniós programok, mint az Erasmus+ és az Európai Szolidaritási Testület alapvető szerepet játszanak a fiatalok szerepvállalásának növelésében, a vidékfejlesztésben való részvételük fokozásában és az ezzel kapcsolatos szolgáltatások elérhetővé tételében. Ezek a kezdeményezések minőségi szolgáltatásokat, foglalkoztatást, oktatást és hozzáférhető infrastruktúrát biztosítanak.

7.4. Ami a generációs megújulás és a több érdekelt felet bevonó kormányzás előmozdítását illeti, a COCOREADO nagyköveti program ([30]), az ENSZ Youth2030 ([31]) és a RURBEST22 projekt ([32]) segít a fiatalok lehetőségeinek bővítésében, ösztönzi az együttműködést, és figyelembe veszi, hogy a fiatalok a technológia és a közösségi média révén újfajta módokon vesznek részt a társadalmi életben. Ez összhangban van azzal, hogy az EGSZB azt szorgalmazza, hogy dolgozzanak ki módokat a társadalmi szerepvállalási lehetőségekre vonatkozóan. A Vidékfejlesztési Paktum közössége a többszereplős irányítás, valamint a fiatalok és a politikai döntéshozók bevonása mellett is szót emel.

7.5. Ami a fenntartható gazdaság és a minőségi foglalkoztatás fontosságát illeti: az Európai Iskolai Oktatási Platform ([33]), valamint az Erasmus és az Európai Szolidaritási Testület új programjai minőségi oktatást, képzést és stabil munkaszerződéseket kínálnak. Ezek a programok a munkavállalói jogok és a méltányos versenyfeltételek mellett is síkra szállnak – ahogy mi is szorgalmazzuk a minőségi foglalkoztatási lehetőségek előmozdítását. A Vidékfejlesztési Paktum közössége itt is szerepet játszik a vidéki térségek foglalkoztatási lehetőségeinek előmozdításában.

7.6. Rátérve a földhöz és hitelhez jutás megkönnyítésére vonatkozó ajánlásra, Franciaországban a tengeri közterületekre vonatkozó kezdeményezés ([34]) megnyitja az utat a fiatal vidéki vállalkozók előtt, egyszerűsítve a földhöz jutást. Ezzel pedig támogatja az EGSZB arra vonatkozó elképzeléseit, hogy a vidéki vállalkozók könnyebben földhöz és hitelekhez jussanak, és fenntartható gazdasági növekedést lehessen elérni.

7.7. A transzverzális oktatásra és képzésre vonatkozó ajánlást kiegészíti az Európai Iskolai Oktatási Platform, a COCOREADO program és az Eco-Schools program ([35]). Ezek a gyakorlatok minden szinten támogatják az oktatást, a helyi igényekhez igazodnak, és jól jelzik, hogy milyen fontos a transzverzális oktatás és a közösségi részvétel. Az Élelmezési Világfórum jobb élelmezési jövőért megalakult ifjúsági fellépése ([36]) kiterjed a fenntartható élelmiszerrendszerekkel kapcsolatos, különböző szintű képzésekre és oktatásra is.

7.8. Az, hogy a zöld átálláshoz szükséges készségekre kell helyezni a hangsúlyt, megjelenik az Élelmezési Világfórum jobb élelmezési jövőért megalakult ifjúsági fellépésében is, amely nagyon fontos szerepet játszik a zöld átálláshoz és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos intézkedésekhez szükséges készségek kezelésében, különösen az élelmiszerrendszerek és a mezőgazdaság kapcsán.

7.9. Végezetül a vidéki egyetemek, a decentralizáció és a nem formális oktatás szerepének elismerése kapcsán az Európai Iskolai Oktatási Platform és a COCOREADO projekt jól illusztrálja, hogy milyen fontos a vidéki közösségekre szabott oktatás, orientáció és iránymutatás. Az, hogy a civil társadalom bevonására helyezik a hangsúlyt, tökéletesen illeszkedik ahhoz a szerephez, amelyet a civil társadalom tölt be a vidékfejlesztésben.

Kelt Brüsszelben, 2023. december 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság elnöke

Oliver RÖPKE

([28]) https://education.ec.europa.eu/
([29]) https://www.cacolonna.it/
([30]) https://cocoreado.eu/cocoreado
([31]) https://www.unyouth2030.com/
([32]) http://elard.eu/actions/rural-youth-in-action-from-local-to-european-level
([33]) https://school-education.ec.europa.eu/en
([34]) https://strugglesforlandforum.net/un-exemple-de-gestion-des-communs-lespace-public-maritime
([35]) https://www.ecoschools.global/
([36]) https://www.world-food-forum.org/youth-action/en